

Joensuun kaupunki

Lausuntopyyntönnä 11.10.2022 VN/25712/2022

Lausunto ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi Alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2023-2025

1. Lausunnonantajan lausunto

Alueellinen kuljetustuki on ollut tärkeä tukimuoto, jolla on kompensoitu Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden pk-yritysten pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuneita lisäkustannuksia. Tukirahoituksen riittävyys ja pitkäjänteisyys vaikuttavat merkittäväällä tavalla monien alueen tuotannollisten yritysten toimintaedellytyksiin ja kannattavuuteen, joten tuen jatkaminen vuosina 2023-2025 on erittäin tervetullut päätös. Jatkuvuus on varmistettava myös vuoden 2025 jälkeiselle ajalle.

Tuen merkitys on entistä korostuneempi muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa, jossa liikennöinti aiemmin monille Itä-Suomen vientiyrityksille tärkeällä Saimaan kanavalla ei ole enää mahdollista. Alueen vientiyritykset ovat joutuneet hakemaan vaihtoehtoisia logistiikkaväyliä ja monissa tapauksissa myös korvaavia markkinoita jalostamilleen tuotteille. Esimerkiksi pohjoiskarjalaisten yritysten viennistä noin 10 % suuntautui vuonna 2021 Venäjälle. Tilanteen haasteellisuutta on entisestään lisännyt polttoainekustannusten nousu.

Toimintaympäristön muutos vaikuttaa monen yrityksen kuljetuskustannuksiin ja kannattavuuteen.

Muuttuneessa tilanteessa tukea tulee laajentaa Saimaan kanavaa kuljetuksiin käyttäneisiin yrityksiin.

Se, etteivät kuljetukset Saimaan kanavalla ole mahdollisia, vaikuttaa vientiyritysten ohella myös monien tuontiraaka-aineista riippuvaisten tuotannollisten yritysten toimintaan. Esimerkiksi betoniteollisuuden Joensuussa tarvitsema sementti on aiemmin tullut Saimaan kanavan kautta, nyt kuljetuskustannukset ovat vaihtoehtoisten kuljetusmuotojen käytön takia nousseet rajusti ja tilanne on vaikeutunut. Alueellisen kuljetustuen tulee olla kaksisuuntaista ts. tuen myöntäminen tulee olla mahdollista myös yritysten tuotannossaan tarvitsemien raaka-aineiden ja puolivalmisteiden kuljetuskustannusten nousun kompensoimiseksi. Tätä puoltaa vahvasti myös se, että Itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi syksyllä 2022 laaditussa valtiosihteeriöryhmän selvityksessä todettiin, että alueellista kuljetustukea laajennetaan, sekä käynnistetään selvitys uuden, raaka-ainekuljetuksiin keskittyvän alueellisen väliaikaisen kuljetustuen käyttöönottamiseksi.

Muutos olisi myös kuljetustuen tarkoituksen ja asetustekstin mukainen, sillä tuen myöntämisen yleisiksi edellytyksiksi on asetuksen 3 §:ssä määritelty pienten ja keski suurten jalostusyritysten tuotteiden Suomessa tapahtuva kuljetus. Tuontikuljetusten kustannuksiin kohdistuva tuki täyttää tuen myöntämisen perusteet kompensoiden jalostusyritysten sijainnista aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia.

Lisäksi kuljetustukeen osoitettavien myöntövaltuuksien tulee olla valtion budjetissa riittävät suhteessa äkillisesti muuttuneen toimintaympäristön aiheuttamiin lisäkustannuksiin yrityksille. Tavoitteena on oltava tuotannollisten yritysten kilpailukyvyn ja toiminnan jatkuvuuden turvaaminen koko maan laajuisesti, myös yrityksille, jotka sijaitsevat kaukana toimivista tuonti- ja vientisatamista.